

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad catholicarum certum proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az átlatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyesljük XIII. Leó pápa Zichy-Nándor grófhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton est.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytözsékben.

Megyéspüspökünk az iparosokhoz.

Engem Szt. Imrénék az ünnepe hozott ide. Nemcsak a helyi patriotizmus, hanem úgy érzem, egy szent kötelesség. Az a kötelesség, amely parancsolja, hogy rámutassak az első magyar királyfi, a székesfehérvári ifju emlékére, nem azért, hogy visszavágydjunk a múltba. Az ember nem azért tekint a régmúlt időkbe, hogy azokat visszakívánja, hanem, hogy a múltból merített tanulságok révén megtanuljunk élni a jövőben.

A múltba tekintünk kötelesség. A nagy ösök iránt való kötelesség, mert azok óriási tőket szereztek számunkra. De senki sem vágyódik vissza Szent István korába, a török hódoltság, a 48 előtti rendiség idejébe.

Visszatérintünk, hogy okuljunk. A történelem az élet mestere. Visszanézek a múltba, hogy tettekre akarattal, forró, lelkesedni tudó szívvel álljam meg helyemet a jelenben.

Mikor én visszatérintek annak a dicsfényes ifjunak az életére, lelkesedem az ő példáján, lelkesedem az ő hatalmas erkölcsi erőjén.

A modern korban az erkölcsi erőket nagyon lekicsinylik. A jóindulat, szeretet, akarat, amelyek t. i. erkölcsi tartalommal bírnak, nekik gyöngeség.

Azt mondják: az embert a haladásra elég erőssé csak az önzés, a magamagának tömjénezése, az erőszakos érvényesülési vágy teszi. Majd ha lesznek ilyen erős, önző, érvényesülni tudó, hatalmas emberek, akkor eljön az emberiség boldogulásának az ideje.

Es mi ennek a ferde világlétfogásnak az

oka? ~~A társadalmi~~ óriási neveltelenség. Nincs érdeke az emberek iránt. Ez a modern harc csak kavarodás, elfeledetlenséget okoz, de boldogítani nem fog soha.

Ennek a világnak nincs áldó keze, hanem csak karmai vannak; nincs szép lába, hanem csak mindent agyontróptó patája van; az arca nem a jóságtól szelid, nem emberséges, hanem morc, elvadult, ellátalatosodott. Azt mondja: En bennem nem bízom, te az én érdekeim ellen cselekszel; tőled csak azt várom, hogy erőszakkal törzs ellenem!

Ennek a nagy neveltelenségnek lehetnek okai: a társadalmi forrongás, a napról-napra megújuló bérharcok, de én éppen azért azt mondom: ne vadítsuk ezt a vad ösztönt, ne fujtassuk azt a mindent félperzselessel fenyegető lángot, mint azok a bizonyos újságok teszik, mert ennek a neveltelenségnek ugyanis egész iskolája van.

Erre azt lehetne mondani, hogy majd túléli magát. Majd ha egynehányszor neki megy kemény fejjével a falnak, mégis csak meggondolja a dolgot. Jó, de nekünk is közre kell működnünk!

Marx és a többi híres szociálisták azt mondták, hogy: eddig nem tudtuk, miként forog a világ, milyen az élet, utópisták voltunk. Most már tudjuk, látjuk.

En is azt mondom: ismernünk kell a világot, hogy miként forog, miért recseg, ropog, s nem szabad engednünk, hogy az a neveltség urrá legyen rajta.

Az ember nemcsak ősz, jog, törvény. Az ember akarat, szív, jóindulat. Nem azt a lekáros cukrosvizet gondolom én. Nem a jámbor-

ságot. Azt a jámborságot, amely nem gyöngeség. Nem, nem. A jóakarát erős, hatalmas, áldozni tudó, amely lisztességben élni, dolgozni és megőszülni képes. Ilyen erőkre van nekünk szükségünk.

Hogyha ennek az iránynak hódolunk, eltűnik a társadalm mai neveltelensége. Ha ennek a jóindulatnak cseppjei nem szemeregnek, mint ott künn a régóta várva-várt eső, hanem termékenyítő záporként beszivárognak a földbe, ha emberséges emberek leszünk, nem a mindent megtépő harcnak a birkózói, akkor rálépünk a boldogulás útjára.

Ebből az következik, hogy mindnyájunknak ezekkel a jóindulatokkal kell beöltöznie lennünk. Nevelődjünk! Nem sértek senkit. En neveltem magam minden nap.

Ezen irányzatnak kell érvényesülnie mindenben.

Főként az ifjak felkarolása körül.

Azokat a rétegeket kell fölemelnünk, amelyek a legelhanyagoltabbak: az inasokat, segédek. Azt mondják: No, hát csak nevelj őket! És én mégis azt mondom: igenis neveltem. Magamat is, őket is.

De ne szóval neveljük. Szó — szelőd. — Példával, a nagy erkölcsi erők hatásával.

Ha önkben visszhangra találunk szavaim, akkor érezni fogják, hogy azokat a rakoncátlan, mert elhanyagolt gyermekeket más bánásmóddal meg lehet nyerni. Jóságos, a gyerek fölött álló, mert erkölcsi magaslatról letekintő erővel föl lehet őket emelni.

Ha valakit segíteni, fölemelni akarunk, ugyebár le kell hajolnunk hozzá. Ugy nem segítünk, ha a magaslatról leszállunk és lenn maradunk, lealacsonyodunk. Ha olyan költőink vol-

Egy agglégény naplótöredéke.

— A „Fejérmegyei Napló” tárcája. —

Ma ötvennégy éves koromban, eszembe jutott, hogy naplót vezetek. Azt hiszem, huszesz-tendő lehettem, amikor először foglalkoztatott az a gondolat, hogy papírra fogom vetni életem minden érdekesebb mozzanatát. Huszennégy éves koromig nem történt velem olyan esemény, amelyet érdemesnek tartottam volna a feljegyzésre. Ekkor szerelmes lettem egy harmincéves asszonyba. Ma, harminc év múlva, anélkül, hogy az agglégényélet csendes iróniáján át tekintenék vissza első szerelmemre, minden elfoglaltság nélkül így definiálhatom első szerelmemet: „Ekkor szerelmes lett előttem és utánam más fiatalemberekbe, akiknek szívében az ébredő szerelm első mámorát megsejtette. Igazságtalan lennék ehhez az első szerelmem emlékéhez, ha azt állítanám, hogy nem szeretett komolyan és igaz érzésekkel, de egyformán mély vonzalommal szeretett valamennyiünket. Csodásan finom asszonyt ösztöne meg tudta érezni a férfi szívében felfakadó első szerelmi vágyat. Ezt a tisztán izzó, első szerelmet kereste, mint ahogy a nyári vihar után keresi tekintetünk az ég peremén felragyogó szivárvány színeit. Csak később, amikor az első szerelmi csalódás keserűsége szűnőfélben volt, jöttem rá, hogy az én érzelmeimnek is olyan szerepe volt ennek az asszony szerelmében, mint ama szivárványnak a nap ragyogásában. Mintha bizony nem minden szivárvány híné magáról, hogy az ő kedvéért ragyog a nap is!

Akkor — mint minden első-szerelmem ifjuhoz illik, — azt hittem, hogy valami rettenetes okta-

lanságot fogok elkövetni; hogy megölöm őt, vagy az elviselhetetlennek látszó jövő miatt önmagamot pusztítom el. Amde a fatalság győtrődő töprengéseinek a rögtön határozó elszántság kivételével megvan az a jótékony sajátsága, hogy hamar kigyógyulunk belőle. Ugy átvonul vihara az érzelmeinken, mint nyári fergeleg a mezőkön. Később beértem azzal, hogy kitorúlni igyekeztem emlékezetemből s elhatároztam, hogy életem naplóját a következő „igazi” szerelmemmel fogom megkezdeni. Ma — harminc év múlva — mégis első szerelmemet látom oly igaznak s szépnek, mint amilyen szép hófehér most a haja... A legboldogabb nagymamánknak egyike, akit valaha ismertem...

Nem vádolom a sorsot, de azt hiszem, egészen más irányban haladt volna életem folyása, ha első szerelmem nem asszony lett volna. Ha egy tiszta szívű, imádásra méltó leány ébresztette volna fel bennem az első szerelm érzelmeit — talán ma boldog családomba lehetnék. Mosolygó arcu unokák játszódnának körülöttem s azzal a megelégedett tudattal viselném az élet alkonyatának lassu mulását, hogy nyugodt jövőt biztosítottam családomnak s nem volt sívár, magában édes az életem...

De az életnek vannak ilyen elhibázott sorrendben következő esetei amelyekért senkit sem vonhatunk felelősségre.

Amikor második szerelmem elérkezett, érezni kezdtem, hogy ennek a szerelmemnek az érzelmi summája nem lesz tökéletes. A fiatal leányok rajongásának tiszta melegével szeretett, de ezen a szívmelegségen néha ácsapott az első szerelmem perzselő tüzeinek az emlékezet. Ugy vagyunk

ezzel az érzéssel, mint amikor csendes téli estén félig fűtött szobában üldögélünk s egyszerre kinyitjuk a kályha ajtaját, hogy az izzó parázs kisu-gárzó melege járja át testünket. Ilyenkor úgy érezzük, mintha a szoba melege csaknem egészen megszűnt volna s csak amikor az ajtót ismét becsukjuk, kezdjük újból érezni a szoba melegét.

De a parázs izzó melege mindig eszünkbe jut!

Ha fiatal ember, aki még nem szeretett, tanácsot kérne tőlem ma, azt mondanám, kerülje az asszonyok társaságát s igyekezzék fiatal leányt megszeretni — ami nem is jár nagy megerőltetéssel...

Csak hogy a fatalságnak megvan az a jó erénye, hogy nem szorul a magamfajta agglégények véleményére s tanácsaira. És ez helyesen is van így, mert az agglégénység tapasztalatainak a tanácsai vagy képmutatók, vagy filozófalkodásra hajlók. A szerelmes szív pedig nem ért a filozófia bölcselkedésének a nyelvén... Ez már csak nekünk való, agglégényeknek...

... Szerettem egy asszonyt, akinek az emléke úgy száll vissza a múltból, mint egy rég hallott dal emléke, amelyet csak egyetlen egyszer hallottunk valahol s amelynek egyetlen akkordját sem tudjuk, de a csendülése ma is bennünk él s ott rezeg a visszaemlékezés hurjain. Hiába próbálom emlékezetemben visszaidézni a hangját, az arca is elmosódott előttem; nem tudom, milyen volt a mozdulata, csak a szemeknek csendes szomorúságát s az ajka körül meghúzódó vonás nyugtalan kifejezését látom. Megszerettük egymást a be nem vallott érzelmeik mély szenvedélyével, az egymásra talált lelkek rejtett von-

Mai lapunk 4 oldal.

00000538

— **Megnyílt iskola.** A kanyaró járvány miatt bezárt alsóúti iskolának megnyitását elrendelte a főszolgabíró.

— **Csaló ügyök.** Martonvásáron a hó elején egy uras megjelenésű fiatalember járt kelt s alkivel csak szerét tehetette, szóba eszkekedett s nagy hévvel kezdte magyarázni, hogy ő mint az alagi löversenyter megbízottja, munkás emberek felfogadására jött le. Pályaőrökre és kapufelügyelőkre, szóval munkásokra lenne szüksége. Jó fizetést s egyéb előnyöket persze előre biztosított a fiatalur. Ilyenténképen a szegény nép bizalmát tökéletesen megnyerte. Tömegesen jelentkeztek is a munkások, mert hát a fiatalur ígéretekben nem fukarkodott. Csupán 5 korona biztosítékot kívánt a jelentkezőktől, aztán kész a biztos megélhetést nyújtó állás — a löversenyterén. Biztosítéképpen körülbelül 100 koronát szedett már be, aztán kijelentette, hogy ő most távozik, de pár nap múlva táviratilag fogja hívni a felfogadókat. Azonban szép terveiben megakadályozta az egyik falhoz állított munkásnak a feljelentése, ki sejtette a fűrfangos manipulációt s a történetek előadására beállított a csendőr lak-tanyába. A csendőrök faggatására aztán kiderült, hogy a „felügyelő ur” veszedelmes szélhámos, ki hasonlóképen állított falhoz Komárom és környékének, sőt Fejérmegye több községének munkásait. Martonvásáron nem kevesebb mint 200 munkást ültetett fel. A család fiatalurat, ki Száraz István, dunakeszi illetőségű pincérnek mondta magát, letartóztatták a csendőrök s át-kísérték a helybeli ügyészség fogházába.

Esküdtzéki tárgyalások.

VI. nap.

Lapunk zárta kor szombaton még folyt Nyári István hegedűsmajori legény bűnügyének tárgyalása, akit szándékos emberöléssel vádolt az ügyészség. Ítéletet csak este fél 8 órákor hirdetett az esküdtbíró, mely a tanuvallomásokból be- igazolva látván a vádat, Nyári Istvánt 8 évi fegy- házbüntetéssel sújtotta.

Az ítélet ellenében az elítélt ügyvédje, dr. Holló Jenő semmisségi panaszt jelentett be.

VII. nap.

A mai esküdtzéki tárgyaláson Lengyel József zalamegyei suminás legény bűnügye fordul meg. Lengyel beteg állapotban nagy hancurozást vitt végbe egy arató mulatságon, részeg fejjel revolvert rántott elő s a tömeg közé lőtt. Négyen súlyosan megsebesültek, mire Lengyel Józsefet vád alá helyezték. A súlyos bűntény indító okait nem kis feladattal meg kell találni. A lélek-buvár mindenestre gondolkodva áll meg a rejtelmes eset előtt, melynek előidézőjeit nem szerepel sem testi sérelem, sem sértett önérték s ennek folytán feldühödött lelki állapot, egyáltalán semmi olyan elfogadható ok, melynek a megtorlás természetes következménye, itt csak azt lehet be- igazolni, hogy a vádlott ittas volt s ittasságában fegyvert rántott elő s minden ok nélkül a tömeg közé lőtt. Ezek után kíváncsian tekintünk az esküdtbírósnak a nehéz feladat megoldását tör- vényszerű és emberi igazságérzetre alapított íté- lete elé.

E tekintetben érdekes találgatásokra ad okot magának a bűnténynek ismerete. Schwartz Lázár szabadbattyáni bérlo Szent István napjának délutánján áldomást adott aratóinak, cseléségének és havi bérét dolgozó munkásainak. Mintegy 140 ember gyült egybe, hogy élvezze az uraság ugy is ritkán jelentkező gavallériáját. Egyszer van egy évben, nos hát elő a kedvvel szaporán! Már 3 órákor csapra ütve álltak a hordók s a hegy leve tetszés szerinti adagokban folyt boldognak, boldogtalannak egyaránt. Jutott még a szegény lenézett, lekicsinyelt, ágról szakadt kiskunmajsai summásoknak is, kik olyténképen kerültek erre a tájra, hogy az uraság begrasztotta őket. Ők kisebb bért igényelnek s egyáltalán előnyösebb munkások, mint azok a rátartó szabadbattyániak. Szóval ezek a szegény jámborok bojkottálták akarataik ellenére is a szabadbattyániakat. Nem is volt ám közöttük jó viszony. A battyányiak örö- kösen üldözték, szólták-szapulták az idegeneket, ugyanarra, hogy azok tartván a kiltásba helye-

zett hevesebb összekoccanásoktól, állandóan re- volvert hordták magukkal. A revolvernek első és ugyancsak célját tévesztő szerep az aratómulat- ságon jutott.

A mulatózók egyre hangosabbak lettek. Alig tudtak már állni lábalkon, a csapos, Magyar István azért egyaránt szolgálta ki az italt. Lengyel József is gyakran forgott a bort szakadat- lanul szolgáló áldott hordó mellett, minek az- lett a következménye, hogy istenadta eszét el- vesztette és zsörtölődve, pattogós hangulatban járt kelt a mulatózók között. Kedélyállapota, tulzottan felhangolt valója, mintha sejtette volna a tragédiát, melynek előidézésében egyedüli része volt.

Kenyeres pajtisai, Hermann Lajos és Péter Szabó Lajos egyszerre kérék fel a táncra a leg- szebb lányt, Bárony Julist. A lány különös hajlandóságot egyik iránt sem mutatott, így hát teljesen az ő megegyezésére volt bízva Bárony Julis. Először csak szóban patvarkodtak, de csakhamar összeverekedtek.

Itt jelent meg a színen a párok között tá- molygó Lengyel József, ki karikázó léptekkel ugyan de megtámadott pajtisánkat, Herman Lajosnak se- gítségére sietett. Elrontotta revolverét s oda lőtt a veszedelők közé. A lövés nagy riadalmat oko- zott. Azt se tudták, honnét jött, mert hisz semmi sem sejtette a gyilkos munkát. Nehány kemény legény látva a bolondos históriát, a lövöldözőhöz ugrott s megragadta karját. Még hirtelenében ki- lölt négy golyót.

A lövéseket sikoltozás, kavarodás követte. Három legény fektült a porban verésen, tehetet- lenül. Legsúlyosabb sérülési voltak. Péter Szabó Lajosnak, kit kéthelyen, mellén és hátán talált a gyilkos löveg. Herman Lajos karján, Koncz Jó- zsef, hátán sebesült meg súlyosabban.

A riadalomra elősiettek a csendőrök s a kerületi orvos; a gyilkost elfogták, a sebesülteket pedig gyógykezelés alá vették. Péter Szabó Lajos csak egy hónap alatt heverte ki sebeit a Szent- György kórházban.

A büntigy tárgyalására az esküdtzék követ- kezőképen alakult:

Elnök Bodanyi László; szavazóbírák Rhuz Gyula és Chapó Gyula; jegyző dr. Békés Gyula; közvádó Hajcsék Gyula kir. ügyész; védő dr. Schlamadinger Jenő.

Esküdtékül kisorsolták: Jankovits István, Piski László, Schwarz Soma, Paulusz István, Heltay Gyula, Flis Miklós, ifj. Márián Péter, Braun Mihály, Töke József, Kern Péter, Lehoczky Ferenc, Bandl Ferenc; pótesküdték dr. Kuti Jó- zsef és Boross Endre.

A vádlott sirva ismerte be tettét, azonban a tett elkövetésének fázisaira nem emlékszik, mint mondja, annyira részeg volt.

A tanuvallomások is megerősítették a vád- lott részeg voltát, sőt azt mondják, hogy az első lövés fölfelé ment minden cél nélkül, a többi is csak azért ment a tömeg közé, mert a lövöldöző karját lerántották, akik a fegyvert el akarták tőle venni.

A tárgyalás két napot vett igénybe, azon- ban második nap az ügyész bejelentette, hogy a vádat visszavonja. A visszavonást azzal okolta meg, hogy a vádlott a tett elkövetésekor öntuda- tának birtokában nem volt.

Ezek után az esküdtbírósg feloszlott.

Kármelitaszesz. (Spiritus melissae compositus.)

Egy üveg ára 70 fillér.

Az ugynevezett kármelitaszesz a kármelita- rendnek tulajmánya s ősidőktől fogva egyedül e rendnek tagjai állítják első tisztán és a maga valóságában.

Használható belsőleg és külsőleg és pedig: **Belsőleg:** Fejfájásnál, szédülésnél, agyszél- hűdésre való hajlandóságnál, szűkmellűségénél, a légzőszervek elnyálkásdásánál, köhögésnél, szivdobogásnál, idült és krónikus gyomorkatarr- husnál, végbélkatarrhusnál, bélgörcsnél és vize- lési bajoknál.

Külsőleg: Szájöblítésre 1—2 rész vízzel vegyítve, nyelvszélhűdésnél, bűzös lehelletnél, fogfájásnál és mindennapi szájvíz gyanánt a fo- gak tisztítására.

2. **Becsepegtetésre** a fülbe vagy tättára 1—2 csepp fülzugisnál rheumatikus fülzszegegtésnél, fogfájásnál és becsepegtetésre fájó lyukas fogba.

3. **Főszippantásra** az orra szédülés- és

ájulásnál, krónikus náthánál és ugynevezett za- gos orrnál.

4. **Bedörzöslésre** tisztán, szemgyengécségnél (néhány cseppet a szempilákra); rovarcsípésnél, apró sebeknél különösen piszkos és rozsdás esz- közökkel történt sértéseknél, ájulásnál (a halán- ték- és nyakcsigolyára) és reumás szaggatá- soknál.

5. **Borogatásra.** Vizzel vegyítve, mint fent a szájoöblítésnél említettük. Nyakfájásnál, torok- gyulladásnál, gyomorkatarrhusnál, széthűdésnél.

3 üvegnél kevesebb KÁRMELITAZÁRDA nem küldhető! — Budapest, VI., Haba-utca 12.

☞ A portát a t. rendelő fizeti! ☜

Hirdetés.

A „Székesfehérvári első közöskönyha” ré- szére évenként szükséges mintegy 8000 kgr. marhahús, 2000 kgr. bornyulhus, 2000 kgr. sertés- hus, 4000 kgr. sertészsír, 3000 kgr. liszt, 1000 kgr. élesztő, 300 kgr. árpakása, 300 kgr. kö- leskása, 900 kgr. buzadara, 500 kgr. tarhonya, 15 kgr. köménymag, 50 kgr. vegyes fűszer, 50 kgr. paprika, 2000 kgr. örött konyhasó, 100 lit. ecet, 15000 kgr. burgonya, 1500 kgr. bab, 1200 kgr. borsó, 1200 kgr. lenecske, 300 kgr. tehénturó, 2500 kgr. savanyított káposzta, 1500 kgr. vörös- hagyma, 1000 kgr. zöldség, valamint egyéb, a szükségletehhez mért élelmi és háztartási cikkeknek (cukor, kelkáposzta, tök, tojás stb.), továbbá 300 q. szénnek, 30 köbméter tűzifának vállalkozó ál- tal való szállítást biztosítani óhajtván, felhívom a vállalkozni szándékozókat, hogy ajánlataikat mintákkal felszerelve f. hó 20 áig Dámer Gyula urhoz (Megyeter 6. sz.) nyújtsák be. A szállítási feltételeket illetőleg Martzi Ferenc úrnál (javító- intézet) lehet felvilágosítást nyerni s ajánlattevők ajánlataikban határozottan kijelenteni tartoznak, ajánlataikban határozottan kijelenteni tartoznak, hogy azokat ismerik s azoknak magukat feltét- lenül alávetik.

Nemcsak a cikkek összességére, hanem az egy csoportba sorozható cikkekre külön-külön is lehet ajánlatot tenni.

Az ajánlatot a vállalkozónak sajátkezűleg kell aláírni s minden ajánlat mellé 250 korona bánatpénz, vagy az ennek befizetéséről szóló nyugtát kell csatolni. A bánatpénz Ruff Béla pénztáros úrnál (Megyeház-utca 15.) fizethető be. Bánatpénzülv óvadékképes értékpapír is szol- gálhat.

Székesfehérvár, 1907. november 10.

Dr. Hattyuffy Dezső,
elnök.

HIRDETMÉNY.

A nagylángi Ker. Fogy. Szö- vetkezet folyó hó 6-án tartott közgyűlése, a szövetkezet felszá- molását kimondotta. Felhívjuk a szövetkezet hitelezőit, hogy ezen hirdetmény háromszori közreté- telétől számított hat hónap alatt követelésüket a szövetkezetnél be- jelentsék, mert a későbbben beje- lentett követelések mint elévültek, többé nem igényelhetők.

Nagyláng, 1907. november 10.

A Ker. Fogy. Szövetkezet felszámoló bizottsága.